

prima instanță: (judecătoria Soroca) L. Ciuhrii,
instanța de apel: (Curtea de Apel Bălți) E. Ababei, I. Talpa, A. Garbuz

DECIZIE

05 octombrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței,
judecători

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Dumitru Mardari

examinînd recursul declarat de avocatul Victor Felișcan în interesele Olgăi Iacubițcaia în pricina civilă la cererea înaintată de Camenev Serghei, cu participarea persoanei interesate Iacubițcaia Olga privind constatarea faptului ce are valoare juridică, împotriva încheierii Curții de Apel Bălți din 06 septembrie 2016, prin care s-a restituit cererea de apel depusă de Iacubițcaia Olga,

c o n s t a t ă:

La 03 septembrie 2014 Camenev Serghei a depus în instanța de judecată cerere privind constatarea faptului acceptării succesiunii de către Camenev Serghei asupra masei succesoriale compuse din bunul imobil situat în orașul Soroca, str. Vasile Alexandri, 25-27, rămasă după decesul mamei sale Cameneva Maria.

În motivarea cererii petiționarul a indicat că, la 28 ianuarie 2000 mama sa, i-a lăsat testament asupra bunurilor ce le deținea cu drept de proprietate.

La 16 mai 2007 mama Cameneva Maria, a decedat, iar după decesul său a rămas masa succesorală compusă din bunurile imobiliare cu numerele cadastrale nr.7801111.482.02.002 și 7801111.482.12.

Menționează că la 12 decembrie 2008 i s-a eliberat certificatul de moștenitor testamentar nr.4464 asupra a $\frac{3}{4}$ din bunul imobil cu numărul cadastral 7801111.482.12, iar surorii ale Iacubițcaia Olga i s-a eliberat certificat de moștenitor asupra a $\frac{1}{4}$ cotă parte din imobil.

Ulterior prin contractul de donație nr.7884 din 18 decembrie 2008 sora sa Iacubițcaia Olga i-a donat cota sa parte, după care și-a înregistrat dreptul de proprietate la Oficiul Cadastral Teritorial Soroca.

Indică că la 19 mai 2011 a fost eliberat certificatul de moștenitor testamentar nr.707 asupra a $\frac{3}{4}$ din bunul imobil cu numărul cadastral 7801111.482.12, iar la 20 mai 2011 și-a înregistrat dreptul de proprietate. Cota rămasă de $\frac{1}{4}$ face parte din rezerva succesorală ce revine surorii sale Iacubițcaia Olga.

Relatează că sora sa Iacubițcaia Olga, pînă în prezent nu s-a adresat la notar pentru eliberarea certificatului de moștenitor. Din momentul decesului mamei și pînă în prezent

gestionează în întregime bunul imobil, iar cota parte de $\frac{1}{4}$ care nu este înregistrată după nimeni îi creează dificultăți în executarea dreptului său de proprietate.

Prin hotărârea judecătorească Soroca din 13 octombrie 2014 s-a admis parțial cererea petiționarului Camenev Serghei.

S-a constatat faptul acceptării de către Camenev Sertghei a succesiunii în proporții de 100% din masa succesorală după Cameneva Maria, născută la 11 aprilie 1912, decedată la 16 mai 2007.

La 26 februarie 2015 petiționarului Camenev Serghei s-a adresat cu o cerere privind explicarea dispozitivului hotărârii judecătorești Soroca din 13 octombrie 2014.

Prin încheierea judecătorești Soroca din 04 martie 2015 s-a admis cererea petiționarului Camenev Serghei.

S-a explicat extinderea și aplicarea dispozitivului hotărârii judecătorești Soroca din 13 octombrie 2014 indicând: hotărârea vizată se referă la bunul imobil cu numărul cadastral 780111.482.12, situat în or. Soroca str.Vasile Alexandri,25-27.

Hotărârea servește temei pentru eliberarea certificatului de moștenitor testamentar pentru cota-parte din bunul succesoral, care n-a fost indicată în certificatul de moștenitor testamnetar nr.707 din 19 mai 2011.

Invocând ilegalitatea hotărârii judecătorești Soroca din 13 octombrie 2014, la 19 iulie 2016 avocatul Victor Felișcan acționând în interesele Olgăi Iacubițcaia a depus apel motivat, solicitând admiterea apelului și casarea hotărârii instanței de fond.

Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 06 septembrie 2016, s-a restituit cererea de apel declarată de avocatul Victor Felișcan acționând în interesele Olgăi Iacubițcaia, ca depusă tardiv.

La 19 septembrie 2016 avocatul Victor Felișcan acționând în interesele Olgăi Iacubițcaia, a declarat recurs împotriva încheierii Curții de Apel Bălți din 06 septembrie 2016, solicitând, admiterea cererii de recurs, casarea încheierii recurate și restituirea pricinii spre rejudecare.

Recurentul a reiterat că nu este de acord cu încheierea instanței de apel, dat fiind faptul că la examinarea cererii de apel, instanța nu a ținut cont de mai multe norme naționale și internaționale care asigură persoanei dreptul la un remediu efectiv.

În motivarea recursului a indicat că, Iacubițcaia Olga nu a cunoscut despre hotărârea judecătorească prin care a fost lipsită de rezerva succesorală.

Susține că nu a omis termenul de contestare a hotărârii deoarece locuiește peste hotarele țării și abia la întoarcere a aflat despre existența hotărârii, iar argumentele invocate în cererea de apel urmau a fi interpretate de către instanță ca motiv de repunere în termen.

Consideră că instanța de apel a încălcat dreptul la acces la justiție consacrat în art.20 din Constituția Republicii Moldova, deoarece trebuia să acorde apelantului un termen pentru înlăturarea neajunsurilor.

În opinia sa, apelantul s-a conformat prevederilor legale și apelul declarat la 19 iulie 2016 este depus în termen, este o eroare judiciară să fie imputată apelantei o omisiune în situația când drepturile acestuia sunt grav încălcate, dat fiind faptul că apelanta nu a cunoscut despre examinarea cererii de acceptare a succesiunii, nu a făcut cunoștință cu cererea și anexele, iar instanța a examinat cauza în lipsa sa, chiar dacă la materialele dosarului era dovada că acesta locuiește în Slovenia și nu în Republica Moldova. Restituirea cererii de apel și neexaminarea apelului doar pe motiv că apelanta nu a

solicitat repunerea în termen ar crea pericolul încălcării art. art. 6,13 din Convenție și art. 4 din Constituția Republicii Moldova.

Conform art. 425 Codul de procedură civilă termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la pronunțarea ei.

Referitor la termenul de declarare a recursului instanța de recurs constată că, potrivit prevederilor art.425 Codul de procedură civilă, recursul declarat la 19 septembrie 2016 este depus în termen.

Examinând materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și pasibil de a fi respins din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 427 lit. a) Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

În conformitate cu art. 369 alin. (1) lit. b) Codul de procedură civilă, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen

Materialele cauzei denotă că la caz, dispozitivul hotărârii judecătorești Soroca a fost emis la 13 octombrie 2014. Potrivit procesului de verbal al ședinței de judecată din 13 octombrie 2014 instanța a decis examinarea cauzei în lipsa persoanei interesate Iacubițcaia Olga, dat fiind faptul că pe avizul de recepție returnat instanței, conținea inscripția precum că Iacubițcaia Olga locuiește peste hotare.

În conformitate cu art.362 alin. (1) Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

Iacubițcaia Olga a depus apel la 19 iulie 2016, împotriva hotărârii judecătorești Soroca din 13 octombrie 2014.

Astfel, reieșind din norma citată mai sus termenul legal de declare a apelului, pentru apelant a expirat la 14 noiembrie 2014, inclusiv.

Potrivit alin. (2) art.362 Codul de procedură civilă termenul de apel se întrerupe prin decesul participantului la proces care avea interes să facă apel sau prin decesul mandatarului căruia i se comunicase hotărârea. În astfel de cazuri, se face o nouă comunicare la locul deschiderii succesiunii, iar termenul de apel începe să curgă din nou de la data comunicării hotărârii. Pentru moștenitorii incapabili și pentru cei limitați în capacitatea de exercițiu sau pentru cei dispăruți fără urmă termenul curge din ziua în care se numește tutorele sau curatorul.

(3) Repunerea în termen de apel se face de către instanța de apel în cazurile și în ordinea prevăzute de art.116.

Respectiv, conform prevederilor art. 116 Codul de procedură civilă repunerea în termen este posibilă în caz dacă se depune cerere de către persoana, care a omis acest termen din motive întemeiate cu anexarea probelor, ce argumentează această cerere.

Deci, se deduce cert că, Iacubițcaia Olga în cazul în care a înaintat apel în afara termenului de 30 zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, considerînd că din motive întemeiate a fost în imposibilitate de a se adresa în termen, urma să solicite cert instanței de apel „*repunerea în termenul de declarare a apelului*”, odată cu celelalte solicitări.

Instanța de recurs notează că, instanța de apel, corect a concluzionat despre restituirea cererii de apel declarată de Iacubițcaia Olga, deoarece apelantul a omis termenul legal de contestare a hotărârii judecătorești și *nu a solicitat repunerea în termen*.

Instituția repunerii în termen permite înlăturarea sancțiunii din dreptul de a mai efectua un act de procedură pentru care partea a depășit termenul imperativ prevăzut de lege. În speță instanța de apel nu a fost investită cu o cerere de repunere în termenul de declararea a căii de atac astfel că, la caz apelantul nu s-a folosit de această instituție.

Însă, apelanta prin susținerile invocate și motivele în cererea de apel, ține să justifice netemeinicia hotărârii instanței de fond și procedura de comunicare a actelor de procedură, ceea ce este incompatibil cu dispozițiile art.116 din Codul de procedură civilă.

Instituția repunerii în termen este condiționată de formularea unei cereri în acest sens, de către partea interesată, întrucât nu există o dispoziție legală expresă, care să abiliteze instanța de judecată să se pronunțe din oficiu.

Prin urmare, chiar admitând că apelantului nu i-a fost comunicată hotărârea instanței de fond, neexistând la dosar dovada de comunicare, împiedicarea mai presus de voința părții care a determinat-o să nu exercite calea de atac a apelului în termenul legal, acesta urma să formuleze o cerere prin care să solicite instanței repunerea în termenul de declarare a apelului.

Potrivit art. 6 § 1 din Convenție orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei sale, de către o instanță, care va hotărî asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil.

Noțiunea „*drepturi și obligații cu caracter civil*” nu poate fi interpretată doar printr-o trimitere la dreptul intern al statului pârât; este vorba de o noțiune „*autonomă*”, care reiese din Convenție. Art. 6 § 1 se aplică indiferent de calitatea părților sau de natura legislației de reglementează modul de stabilire a „*contestației*” și a autorității competente să judece (*Georgiadis împotriva (Greciei, pct. 34)*).

Potrivit jurisprudenței CtEDO Contestația poate avea, ca obiect atât existența dreptului, cât și întinderea sa sau modalitățile de exercitare (*Bentham împotriva Țărilor de Jos, pct. 32*).

Dreptul de acces la instanță trebuie să fie „*concret și efectiv*” (*Bellet împotriva Franței pct. 38*). Efectivitatea dreptului de acces impune ca un individ „să beneficieze de a posibilitate clară și concretă de a contesta un act ce constituie o ingerință în drepturile sale *Bellet împotriva Franței, pct. 36; Nunes Dias împotriva Portugaliei (dec.)* în privința normelor privind citare de a compărea în instanță.

Dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [*Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230*]. Acest este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (*Luordo împotriva Italiei, pct. 85*).

Dreptul de acces la o instanță poate fi astfel supus, în anumite circumstanțe, unor restricții *legitime, cum ar fi termenele legale pentru prescripție (Stubblings și alții împotriva Regatului Unit, pct. 51 -52)*, ordinele care stabilesc plata unei cauțiuni pentru garantarea cheltuielilor de judecată (*Tolstoi Miloslavsky împotriva Regatului Unit, pct.62-67, cerința privind reprezentarea (R.P. și alții împotriva Regatului Unit, pct. 63-67)*).

În situația dată, apelanta putea formula cerere de repunere în termenul exercitării căii de atac.

Astfel, soluția instanței de apel privind restituirea cererii de apel este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că, ține de obligația apelantului de a lua măsurile necesare privind protejarea dreptului său de acces la instanță (cazul Van Hani versus Germania nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007).

Curtea Europeană a Dreptului Omului a evidențiat că accesul la justiție trebuie să fie asigurat în mod efectiv și eficace. Principiul accesului liber la justiție implică și respectarea termenelor în care justițiabilii își pot exercita drepturile lor procesuale.

Prin urmare, soluția instanței de apel este legală și întemeiată, or în lipsa unei cereri de repunere în termen instanța nu a avut posibilitatea să se expună, însă prin lege apelantul era obligat să respecte prevederile art. 116 din Codul de procedură civilă, deoarece a încălcat termenul legal de contestare a hotărârii cu apel de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, termen prevăzut de art. 362 alin.1) Codul de Procedură Civilă.

În această privință, Colegiul de asemenea menționează că, prin prisma jurisprudenței CEDO (Cauza Melnic împotriva Republicii Moldova (Hotărârea din 14 noiembrie 2006), Cauza Ceachir împotriva Republicii Moldova (Hotărârea din 15 ianuarie 2008), neprezentarea de către instanța de judecată a motivelor pentru repunerea apelului în termen sau repunerea neîntemeiată în termenul de apel reprezintă o încălcare a dreptului la un proces echitabil garantat de art. 6 din CEDO.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că, încheierea instanței de apel este întemeiată și legală, iar argumentele invocate de către recurent sunt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține încheierea Curții de Apel Bălți din 06 septembrie 2016.

În conformitate cu art. 427 lit. a) art. 428 Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

de c i d e:

Se respinge recursul declarat de avocatul Victor Felișcan în interesele Olgăi Iacubițcaia.

Se menține încheierea Curții de Apel Bălți din 06 septembrie 2016, prin care s-a restituit cererea de apel depusă de Iacubițcaia Olga.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,

Svetlana Filincova

judecători

Maria Ghervas

Dumitru Mardari